החברותא

החברותא בטאון פנימי לחברים גליון מס **165** בס"ד ערש"ק פר' ויגש ה' טבת תשס"ב

פנינים יקרים

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני (מ"ד י"ח) הנה בספר אור החיים מובא לפרש מלת ויגש מאי הגשה ופירש הוא כראוי לו שהגשה היה בלב להיות ידוע כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. ובדברים אלו היה רצון יהודה לעורר רחמי יוסף, לכן הגיש בלבו להתקרב ליוסף ולאהוב אותו באמתות הלב כדי לעורר אהבת יוסף אליו לעורר רחמיו. והנה יצא מפה קדוש דברי פי חכם חן אמת ואמונה... (פרי הארץ)

אני יוסף... (מ"ה ג) הרבה קושיות היו לאחים בהגיעם ליוסף, מדוע נחשדו? מדוע הוחזר כספם? איך ידע יוסף שמותם ואיך הושיבם לפי גדלם ועוד ועוד? אבל כששמעו את שתי המילים אני יוסף נתרצו להם כל השאלות. כך לעתיד לבא כשיתגלה הקב"ה ויכריז "אני ה' " אזי כל השאלות והקושיות שיש לבני אדם כולם יתורצו... (חפץ חיים)

אני יוסף העוד אבי חי. ושוב אח"כ אמר אני יוסף אחיכם (מ"ח ג') וכבר עמדו המפרשים בזה למה לא אמר מיד אני יוסף אחיכם. נ"ל מאחר שבעיני יוסף שלא כדין עשו במכירתו וידע בנפשו כי עמד בצדקו מתחלתו ועד סופו לכן לא אמר אני אחיכם יוסף כי אינם שוים אליו בדרכיהם ולא יחשבו כאחים. אבל מאחר שנתבייש מלפניו ואחז"ל כל העובר עבירה ומתבייש בה מוחלין לו. ומאחר שיראו לגשת אליו כי נבהלו מפניו שוב אמר אני אחיכם יוסף, וק"ל. (כתב סופר)

ועתה אל תעצבו וכו' כי למחיה שלחני (מ"ה ה') ואח"כ אמר עוד ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי אם אלקים. צ"ל מה רצה בכל כפל ואריכות דבר זה? ... הנ"ל תחלה אמר אל תעצבו כי מוכח שכדין עשיתם שדנתם אותי הלא נהפוך לטובה. ואם תרצו להכיר טובה גדולה שעשיתם לי, לכן הדר אמר ועתה לא שלחתם אותי הנה כי אם אלוקים היינו לא בבחירתכם וברצונכם היה הדבר הזה מתחילה כי מאלוקים יצא הדבר מעיקרא ואין בידכם רק כשליחי המקום וטוב להודות לה' ולא לכם כי מאת ה' היתה זאת מתחילה ועד הסוף. (כתב סופר)

ויגידו לו לאמר וכו' (מ"ח כ"ו)... ראיתי לתת לב בענין יוסף איך לא חש על צער אביו כמה שנים - למה לא כתב אגרת לאביו להפיג צערו... והוא על דרך אמרם ז"ל (ב"מ נ"ט) מוטב שיפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו. וחש (יוסף) על כבוד האחים מלביישם לפני יעקב ויצחק וכל זרע יעקב וסבר שישאר אביו בצערו מלביישם... (אור החיים)

ויאסור יוסף מרכבתו (מ"ו כ"ט) פירוש שאסר הגוף שהוא מורכב מארבע יסודות ויעל לקראת ישראל אביו, שהעלה גופו להשי"ת שנקרא ישראל, גושנה גושן ה כי ה היינו ה' אחד ובו נתאחד כל ה-ד' יסודות ומי מעלה זאת הכל אל אחדות הבורא ב"ה. הצדיק, וזהו ויאסור יוסף - יוסף הוא הצדיק. (קדושת לוי)

ויפול על צואריו (מ"ו כ"ט) פרש"י אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע. איתא בשם המהר"ל ז"ל מפראג, כי כאשר נתעורר בלב יעקב אבינו ע"ה אהבה ושמחה עצומה הכנים אותה האהבה לתוך עבודת השי"ת. (שפתי צדיק)

ויחי יעקב בארץ מצרים (מ"ז כ"ח) מצרים לשון מיצר ים דהיינו ע"י שהיה מצער עצמו על גלות השכינה הנקראת ים עי"ז היה לו חיות שהיה מתדבק בהבורא ב"ה. (נעם אלימלך)

ויקרא יעקב לבניו וגו' האספו ואגידה וגו' הקבצו ושמעו בני יעקב וגו' (מ"ט א') רש"י ז"ל מפרש לשון אסיפה שהוא מלשון הכנסה מחוץ לפנים, ולכן נאמר נאסף אל עמי ע"ש שמכניסין הנפשות למקום גניזתן. וזהו האספו כאשר יאספו את עצמן מהחיצוניות מכל וכל להפנימיות שהוא מקום ישראל מקום גניזתן ואז יתבטל הגלות והשעבוד, וזהו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, רק כאשר עכ"פ הקבצו היינו שיתקבצו יחד ברעותא דלבא ואז הקבוץ והאסיפה והאחדות מישראל פועל שישמעו ממילא, וזה שאמר יעקב הקבצו ושמעו. (מכתבי החסידים)

נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר (מ"ט כ"א) נרל"פ דהנה אמרו חז"ל (סוטה י"ד) שנפתלי היה איש מהיר וקל במלאכתו, ובכל זאת כשבא לכלל אמירה בתורה ובתפילה אז הוא נותן אמרי שפר במתון כאילו מונה מעות משופרא דשופרא דשפר קדם רבון עלמא להחויא. (פרדס מנחם)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחת הרא"ש אדר תשכ"ג נכתב ע"י הר"ר כפ' ההנקי

חודו של מחט - חיטוטו של מחט

אמר הקב"ה: פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם (עיין מדשה"ש ה. ג בשנוי לשון) היכן צריכים לפתוח את הפתח? בבשר? החודו של מחט דארף קראצין אין די פלייש האז זאל בלייבין ארושם (המחט צריך לחרוט בתוך הבשר כדי שישאר רושם) דהיינו שהפתח של מחט יכנס לתוך ההרגשה של האדם. כי באם הפתח של מחט לא משאיר כל רושם אין לפתח כל השפעה אפשר להתעורר בתשובה ולמעשה להשאר באותו מצב. (אמר הכותב: בפס"ר טו ו הגירסה פתחו לי פתח אחד של תשובה כחרירה של מחט וכו'. גירסה זו מתאימה יותר להגדרת הרא"ש ודי"ל).

אנו רואים אצל שאול המלך אחרי שאמר שמואל לשאול: "ולמה לא שמעת בקול ה' ותעט אל השלל ותעש הרע בעיני ה'" (ש"א ט, י"ט) אמר שאול לשמואל: "אשר שמעתי בקול ה' ואלך בדרך אשר שלחני ה'" וכו' (שם כ) שאול שומע משמואל "ולמה לא שמעת בקול ה'" ובכ"ו עונה לו "אשר שמעתי בקול ה'". אנו רואים מזה שלא פשוט לאדם לצאת מהרושם בו הוא נמצא אומרים לו "למה לא שמעת בקול ה'" והוא עונה "שמעתי בקול ה'". אמירה זו אינו מפני ששאול רצה לומר שקר אלא שכל כך היה נדמה לשאול שכך אמרו לו לעשות. עד שאומר בבטחון לשמואל שמעתי בקול ה'. כי להיות בתשובה אמיתית צריכים לחרוט בתוך ההרגשה את קבלת התשובה ואם לא חורטים בתוך ההרגשה יתכן והאדם יראה את עצמו שחוזר בתשובה ולמעשה נשאר בשלו.

מי שאינו מחדיר בתוך הבשר את התעוררות התשובה עד שישאר רושם יכול לדבר על התשובה ולהתעסק בו ולהיות רחוק ממנה אלפי מילין, רק שאינו מתרשם ממנו כלל, משל למה הדבר דומה לשני אנשים שהלכו בדרך ושמעו שבמקום הליכתם אפשר למצא יהלומים. התחילו השניים להתקוטט למי שייך היהלומים ש"מצאו". הלא הם עדיין לא חיפשו והם כבר מתקוטטים למי שייך היהלומים שכבר "מצאו". כן הענין בהתעוררות תשובה שלא חדר בתוך הבשר ולא עשה כל רושם. האמת שלא התחיל עדיין בתשובה הוא רק מדבר על התשובה וכבר מסתובב בהרגשה כאלו שהוא בעל תשובה גמור, הלא הוא דומה לאותו בן אדם הנמצא במקום שיש שם יהלומים ועדיין לא התחיל לחפש אחריהם, וכבר מסתובב בהרגשה כאלו הוא בעל היהלומים. הלא ברור שלא מחמת היכולת (הפונטציאלי) לחזור בתשובה יהפוך האדם לבעל תשובה כמו שלא מחמת היכולת למצא יהלומים יהפוך את האדם כמשיג היהלומים עד שיהיה לו הנכונות להתקוטט עליהם.

כדי שיהיה האדם מסוגל להחדיר את ה"חודו של מחט" בתוך הבשר צריך האדם להיות "אמיתי" כי חדירת התשובה לתוך הבשר כדי שישאר רושם צריכים להיות מוכנים להיות בכאבים גדולים. כי מאד כואב לראות עצמו

כנכשל עד כדי צורך לשנות את כוון החשיבה. ורק מי שמוכן להיות בעל תשובה באמת הוא מסוגל לחדור פנימה בתוך ההרגשות שלו, ולהודות על האמת ש"חטאתי נגדי תמיד" "וכל מחשבותיו רק רע כל היום", וכשהוא מודה על ה"אמת" מגלה איך שהבעל דבר מסתתר בתוך האדם. מצד אחד נותן לו התחושה שמתעורר בתשובה ומוכן להיות מודה ומתוודה על חטאיו, ומצד שני הבע"ד מחזק את הדעה שלו באמרו "לא חטאתי" כמו שאול המלך אחרי ששומע משמואל ולמה לא שמעת בקול ה' אומר שמעתי בקול ה'. כי מי שאינו אמיתי אינו יכול לצאת מעצמו ואז אפילו שמוכן להיות בתשובה בכ"ז אינו אוחז בתשובה. וכל התשובה שלו דומה לאותם בני אדם הנמצאים במקום שיש יהלומים ובדמיון הם כבר אוחזים ביהלומים עד שמסוגלים להתקוטט עליהם.

להיות אמיתי הוא דבר מאד קשה כי האדם מסוגל להיות ב"שקר" ולומר שזהו "אמת" וככל שירבה לומר שהוא אמיתי רק יעמיק את השקר שלו. לכן אין עצה אחרת מאשר להיות מחובר לרב ולהיות נכנע לאמרי פיו. הרא"ש הסביר מה תפקידו של הרב, ואמר: אל תחשבו שתפקיד הרב לומר לאדם מה לעשות, הדבר אינו כן, כל תפקידו של הרב הוא לעזור לאדם לחדור לתוך עצמו לגלות את האמת של עצמו ואם מגלה שהוא שקרן אין לך אמת גדולה מזו, ואם מגלה שלא חזר אף פעם בימיו בתשובה אין לך בעל תשובה גדולה מזו. אלא שבלי הרב ממשיך האדם להתגלגל בתוך עולמו השקרי וחושב שהוא אמיתי.

הרא"ש סיפר שפעם באה אשה בטענה שאין "שלום בית", הרא"ש שאל את האשה במה הדברים אמורים, אמרה האשה שאין בינינו הבנה, כשאני אומרת כן הוא אומר לא, וכן יוצא להיפך כשהוא אומר כן אני אומרת לא. שאל אותה הרא"ש האם בעלך אף פעם לא מעריך אותך הוא אף פעם לא אומר לך איזה מילה טובה? אמרה האשה שהבעל כן אומר לפעמים מלים טובות. שאל אותה הרא"ש ומה תגובתך? אמרה האשה כאשר בעלי אומר איזה מילה טובה אני מחזירה לו מילה טובה. אמר לה הרא"ש "כאן הכלב קבור" כי לא פתחת שום מחשבה עצמית כל הזמן את עסוקה במחשבות על הבעל ושל הבעל ובמעשים של הבעל. וכאשר הבעל אומר לך איזה מילה טובה ואת מגיבה על המילה הטובה שלו את חושבת שהכל כבר בסדר, עליך לדעת שהמילה הטובה שאת החזרת לבעל אין זה המילה שלך אלא המשך של המילה שלו ואת בעצמך לא עשית כלום למען השלום בית. רק כאשר תפסיקי לחשוב על הבעל ותתחילי לחשוב על עצמך תגלי שכמו שיש לך אמת משלך כן יש לבעל אמת משלו, ואז תוכלו לפגוש אחד את השני ולחיות חיים מאושרים, כי כאשר כל אחד יגלה את האמת של השני יש חדירה אמיתית שמשאירה רושם. הרא"ש סיים: בלי עזרה של רב לא היתה האשה מסוגלת לחדור בתוך עצמה. כן הענין בהכרת האמת בעת שחוזר בתשובה.

הכוס - דומם אינה רואה, אינה שומעת ומטרתה שמוש האדם. האדם בלעדי-ה אפסי כיצד ישתה את אשר יחפוץ? אותה כוס דוממה אינה מרגישה עצמה גדולה וחשובה בעקבות עזרתה המרובה לאדם הלא היא דומם אין בה חיות להרגשה כלשהי.

חמור "וחמור אבוס בעליו" לחמור חיות כלשהי - בהמה - בריאה חי-ה היא הולכת עובדת ועומלת. החמור למשא נועד עוזר לבעליו, נושא בשבילו עובד ומשרתו בכל ליבו וכוחו. האם יש לו הרגשה או טיפ טיפה גאוה אני עזרתי לך. אני עשיתי ואולי אף אני העשרתי, לא! כי הוא סך הכל חמור ולא סתם חמור אלא חמור שמכיר את בעליו וכיצד? דרך האוכל על ידי אבוס - מכיר את בעליו ללכת אחריו לכל מקום שירצה בעליו למה לעשות? להמשיך לעבוד אותו ולהכיר שממנו בא האוכל ומה מקום האדם בבריאה להגיע ל"בהמות הייתי עמך" האדם נבדל מן הבהמה ב"רוח הממללא" שלו הוא יכול להגיע לדרגת בהמה וזוהי באמת המטרה אבל עם תוצאות גדולות ומרובות יותר משל בהמה, לו - לאדם צריך להיות חוש הבהמיות, כלומר ללכת אחר הקב"ה לעשות, ולא להרגיש עצמו בזכות זה כמי שיש בידו היכולת לעשות אלא להיפך אני לא יכול לעמוד לרגע - בלי עזרתו יתברך, ולהכירו דרך האבוס שנותן לו שהאבוס פירושו צרות כשלונות החיים. ולהגיע לדרגה הזו של החמור, וכוס, הקב"ה שולח לאדם כאבים והאדם מתוך כשלונות צריך להגיע לכך ולראות שהוא אין לו כל אחיזות בעולם הזה לולא הקב"ה הבורא שולח לאדם את הכשלון כדי שיכירו והאדם שעושה משהו צריך להיות כבהמה שאין לה שום הרגשה שהיא מטיבה עם בעלה - או עשתה בשבילו משהו.

"ערומים בדעת ומשימים עצמה כבהמה"

אדם יושב ומתכנן במדויק לעשות דבר כלשהו, הוא יושב והתכנון הוא אפילו על מילמטרים, לפי חשבון האדם הכל צריך לצאת כפי תכנונו - בסוף לא רק שלא יצא כפי שהוא תכנן, אלא הכל יצא הפוך, והרי מדוע זה קרה לו הרי הוא תכנן, אלא זה הכשלון שלו, שהקב"ה נתן לו כדי שיכירו וידע שהוא בעצם לא עושה כלום, כי אם הי-ה מצליח הי' מתגאה בכך "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" הנה לך עבדת תכנון דיקת עשית, נכשלת, תהי' כבהמה תעשה ולא תרגיש את ה"אני" במעשה, אזי דוקא אז תצליח.

שהשמחה במעונם

מורנו הרא"ש שליט"א להולדת הנין
הר"ר אברהם משה קיפר ומשפ' להולדת הנכד
הר"ר שמעון פריינד ומשפ' להולדת הבן
הר"ר יהודה פרוש ומשפ' להולדת הנכד ולהכנס הנכד בעול המצוות
הר"ר חיים רובינפלד ומשפ' להכנס הבן בעול המצוות
הר"ר ישעי' רובינפלד ומשפ' להכנס הנכד בעול המצוות
הר"ר משה ירוחם שטרנגר ומשפ' להכנס הנכד בעול המצוות
הר"ר שרגא שניצר ומשפ' לנשואי הבת

יו"ל ע"י
מערכת החברותא
רח' עדני 3
02 - 5829688
פקס: 02 - 5325477
ת.ד. 5080
ירושלים 91050

כוס תנחומים
להר"ר מרדכי ליברמן הי"ו
על פטירת אביו ז"ל